

**LINGVOMADANIY KOMPETENSIYANI RIVOJLANTIRISHDA
RAQAMLI PLATFORMALARDAN FOYDALANISH: YURIDIK
LITSEYLAR TAJRIBASI**

Asadova Nargiza Xabibulla qizi

Toshkent davlat yuridik universiteti huzuridagi

M.S. Vosiqova nomidagi yuridik litsey, katta o'qituvchi (Ingliz tili)

Annotatsiya. Mazkur tezisdagi yuridik yo'nalishdagi litsey o'quvchilarining lingvomadaniy kompetensiyasini rivojlantirish jarayonida raqamli platformalardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari tahlil qilinadi. Lingvomadaniy kompetensiyaning to'rt komponentli tuzilishi aniqlanib, har bir komponentni rivojlantirish uchun mos raqamli vosita belgilangan. Moodle, Google Classroom, Quizlet, Padlet va Canva platformalarining didaktik imkoniyatlari qiyosiy tahlil qilinib, ularni yuridik ta'lim jarayoniga integratsiyalashning uch bosqichli metodikasi asoslangan. Amaliyotdagi cheklovlar - infratuzilma, resurs tanqisligi va akademik halollik masalalari - alohida ko'rib chiqilgan. Tadqiqot natijalari yuridik litseylarda ingliz tili o'qitish mazmunini takomillashtirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: lingvomadaniy kompetensiya, raqamli platforma, yuridik litsey, xorijiy til ta'limi, madaniyatlararo muloqot, raqamli pedagogika, kasbiy kompetensiya, Moodle, Quizlet, Legal English.

**ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЦИФРОВЫХ ПЛАТФОРМ В РАЗВИТИИ
ЛИНГВОКУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ: ОПЫТ ЮРИДИЧЕСКИХ
ЛИЦЕЕВ**

Асадова Наргиза Хабибулла кизи,

старший преподаватель (английский язык) Юридического лица

имени М.С. Восиковой при Ташкентском государственном юридическом
университете

***Аннотация.** В тезисах анализируются педагогические возможности цифровых платформ в развитии лингвокультурной компетенции учащихся юридического направления. Определена четырёхкомпонентная структура лингвокультурной компетенции, для каждого компонента подобрано соответствующее цифровое средство. Проведён сравнительный анализ дидактических возможностей платформ Moodle, Google Classroom, Quizlet, Padlet и Canva, обоснована трёхэтапная методика их интеграции в учебный процесс юридического профиля. Отдельно рассмотрены практические ограничения - состояние инфраструктуры, дефицит профильных ресурсов и вопросы академической честности. Результаты исследования способствуют совершенствованию содержания преподавания английского языка в юридических лицах.*

***Ключевые слова:** лингвокультурная компетенция, цифровая платформа, юридический лицей, иноязычное образование, межкультурная коммуникация, цифровая педагогика, профессиональная компетенция, Moodle, Quizlet, Legal English.*

THE USE OF DIGITAL PLATFORMS IN DEVELOPING LINGUOCULTURAL COMPETENCE: THE EXPERIENCE OF LEGAL LYCEUMS

Asadova Nargiza Khabibulla kizi,

Senior Teacher of English, M.S. Vosiqova Legal Lyceum

under Tashkent State University of Law

Abstract. *The paper analyses the pedagogical affordances of digital platforms for developing the linguocultural competence of students of a law-oriented lyceum. A four-component structure of linguocultural competence is identified, and a corresponding digital tool is matched to each component. The didactic capacities of Moodle, Google Classroom, Quizlet, Padlet and Canva are compared, and a three-stage methodology for integrating them into legal education is substantiated. Practical constraints - infrastructure, the shortage of domain-specific resources and academic integrity issues - are examined separately. The findings contribute to improving the content of English language teaching in legal lyceums.*

Keywords: *linguocultural competence, digital platform, legal lyceum, foreign language education, intercultural communication, digital pedagogy, professional competence, Moodle, Quizlet, Legal English.*

Kirish

Zamonaviy ta'lim tizimining rivojlanishi raqamli texnologiyalarni o'quv jarayoniga keng joriy etishni taqozo etmoqda. O'zbekiston Respublikasining

"Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishni ta'lim sifatini ta'minlash shartlaridan biri sifatida mustahkamlaydi [8]. "Raqamli O'zbekiston - 2030" strategiyasi doirasida ta'lim muassasalarini raqamli infratuzilma bilan qamrab olish va milliy elektron ta'lim resurslarini yaratish vazifasi qo'yilgan [9].

Xorijiy tillarni o'qitishda raqamli platformalardan foydalanish o'quvchilarning nafaqat til bilimlarini, balki madaniyatlararo kompetensiyalarini ham rivojlantirish imkonini bermoqda. Bu imkoniyat avtomatik amalga oshmaydi: platforma faqat aniq o'quv maqsadiga bog'langan holda didaktik qiymat kasb etadi. Vositaning o'zi maqsadga aylanib qolgan hollarda mashg'ulot ko'ngilochar shaklga o'tadi va kompetensiya rivojlanmaydi.

Yuridik yo'nalishdagi litsey o'quvchilari uchun lingvomadaniy kompetensiyani shakllantirish alohida ahamiyatga ega. Bo'lajak yuristlar xalqaro huquqiy munosabatlarda faol ishtirok etishi, turli mamlakatlarning huquqiy tizimlari va madaniy xususiyatlarini tushunishi talab etiladi. Ingliz huquqidagi "consideration", "equity" yoki "trust" tushunchalarining kontinental huquq tizimida to'g'ridan-to'g'ri ekvivalenti mavjud emas, shu sababli ularni so'zma-so'z tarjima qilish mazmun buzilishiga olib keladi.

Lingvomadaniy kompetensiya shaxsning til orqali boshqa xalqlarning madaniyati, qadriyatlari, urf-odatlarini va kommunikativ me'yorlarini anglash qobiliyatini ifodalaydi [1]. C. Kramsh til va madaniyatning ajralmasligini asoslab, o'rganuvchi ona madaniyati bilan o'rganilayotgan madaniyat oralig'ida "uchinchi makon" hosil qilishini ko'rsatadi [2]. Raqamli platformalar autentik materiallardan

foydalanish, virtual muloqot muhitini yaratish va mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etish uchun keng imkoniyat yaratadi.

Tezisning maqsadi - yuridik litseylarda qo'llanilayotgan raqamli platformalarning pedagogik imkoniyatlarini tahlil qilish va ularni o'quv jarayoniga integratsiyalash metodikasini asoslashdan iborat. Tadqiqot obyekti - yuridik yo'nalishdagi litseyda ingliz tilini o'qitish jarayoni. Predmet - raqamli platformalar orqali lingvomadaniy kompetensiyani rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari.

Muammoning dolzarbligi shundaki, mavjud tadqiqotlarning aksariyati raqamli platformalarni umumiy ingliz tilini o'qitish kontekstida ko'rib chiqadi. Yuridik yo'nalishdagi litsey bosqichi alohida o'rganilmagan. Holbuki, aynan shu bosqichda o'quvchining kasbiy terminologiya bilan birinchi jiddiy to'qnashuvi ro'y beradi. Bu davrda shakllangan noto'g'ri tasavvurlarni oliy ta'lim bosqichida tuzatish qiyin kechadi.

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqotda pedagogik kuzatish, ilmiy adabiyotlarni qiyosiy tahlil qilish, kontent tahlili va umumlashtirish metodlaridan foydalanildi. Nazariy asos sifatida madaniyatlararo kompetensiya modellari [1; 2], xalqaro me'yoriy hujjatlar [3; 4; 5] hamda kompyuter yordamida til o'rgatishga oid tadqiqotlar [6] tahlil qilindi.

Empirik material TDYU huzuridagi M.S. Vosiqova nomidagi yuridik litseyning ingliz tili mashg'ulotlarida to'plandi. Kuzatish davomida platformalardan foydalanish chastotasi, topshiriqlarni bajarish faolligi va kasbiy terminologiyani

o'zlashtirish darajasi qayd etib borildi. Kontent tahlili doirasida ochiq elektron resurslar o'quv maqsadlariga muvofiqligi bo'yicha baholandi.

Lingvomadaniy kompetensiyaning mazmuni va tarkibiy qismlari

Lingvomadaniy kompetensiya yuridik ta'lim jarayonida quyidagi asosiy komponentlardan tashkil topadi.

Komponent	Mazmuni
Lingvistik komponent	Xorijiy til bilimlari, lug'at boyligi va yuridik terminologiyani egallash
Madaniy komponent	Turli xalqlarning huquqiy madaniyati va qadriyatlarini tushunish
Kommunikativ komponent	Kasbiy va ijtimoiy vaziyatlarda samarali muloqot qilish
Raqamli komponent	Elektron platformalar va axborot texnologiyalaridan foydalanish ko'nikmasi

Lingvistik komponent yuridik uslubga xos sintaktik konstruksiyalarni ham qamrab oladi: shartnoma tilidagi murakkab shart ergash gaplari, "shall" modal fe'lining majburiyat ma'nosidagi qo'llanishi, lotincha iboralar (inter alia, prima facie, force majeure). Madaniy komponent umumiy huquq tizimidagi sud pretsedentining o'рни va advokat-mijoz maxfiyligi tamoyili kabi institutsional bilimlarni o'z ichiga oladi.

Kommunikativ komponent nutqni muloqot vaziyati va rasmiylik darajasiga moslashtirish malakasini bildiradi. Sudga murojaat, mijoz bilan maslahat va kollegaga elektron xat uch xil registrni talab qiladi. Raqamli komponent esa Yevropa Ittifoqining DigCompEdu doirasida tavsiflangan o'quvchi raqamli savodxonligi bilan uzviy bog'liq [5].

Ushbu komponentlarning uyg'un rivojlanishi yuridik yo'nalishdagi o'quvchilarning xalqaro kasbiy faoliyatga tayyorgarligini oshiradi. Raqamli vositani tanlashda u qaysi komponentga xizmat qilishi oldindan belgilanishi lozim.

Raqamli platformalarning pedagogik imkoniyatlari

Moodle platformasi. Moodle elektron ta'lim tizimi o'quv jarayonini tizimli tashkil etishga yordam beradi. Platforma orqali huquqiy matnlar, elektron dars materiallari, test topshiriqlari va mustaqil ishlar o'quvchilarga taqdim etiladi. Tizimning asosiy afzalligi - o'quv marshrutini bosqichma-bosqich boshqarish imkoniyati: keyingi modul faqat oldingisi o'zlashtirilgandan so'ng ochiladi. Bu yondashuv C.A. Chapelle tomonidan asoslangan kompyuter yordamida til o'rgatish tamoyillariga mos keladi [6].

Google Classroom platformasi. Google Classroom o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi interaktiv aloqani kuchaytiradi. Platforma topshiriqlarni elektron shaklda berish, o'quvchilar faoliyatini nazorat qilish va fikr-mulohaza almashish imkonini yaratadi. Yozma ishga izoh to'g'ridan-to'g'ri matn ustida qoldirilishi mumkin, bu esa yuridik yozuv ko'nikmasini shakllantirishda ayniqsa foydali. Masalan, huquqiy xulosa qoralamasining har bir bandiga alohida izoh berish an'anaviy qog'ozdagi tahrirdan tezroq amalga oshiriladi.

Quizlet platformasi. Yuridik yo'nalishdagi o'quvchilar uchun huquqiy terminlarni o'zlashtirish markaziy vazifa hisoblanadi. Quizlet yordamida huquqiy atamalar, kasbiy iboralar va terminlarning izohlari interaktiv shaklda o'rganiladi. Platforma intervalli takrorlash tamoyili asosida ishlaydi. 300 birlikdan iborat Legal English to'plami bir semestr davomida kuniga 10-15 daqiqalik mashg'ulot orqali o'zlashtiriladi. Muhim shart - kartochkada faqat tarjima emas, balki atamaning kontekstdagi qo'llanish namunasi ham keltirilishi.

Padlet va Canva platformalari. Mazkur platformalar yordamida o'quvchilar huquqiy loyihalar, taqdimotlar va madaniy tahlil ishlarini tayyorlaydilar. Padlet muhitida guruh bo'lib bitta atamaning uch qatlamli xaritasini tuzish mumkin: ta'rif, ingliz huquqidagi qo'llanish namunasi, O'zbekiston qonunchiligidagi eng yaqin ekvivalent. Bunday faoliyat ijodiy fikrlashni, axborotni tahlil qilish va taqdim etish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Platformalarni tanlashda ularning komponentlarga muvofiqligi hisobga olinadi. Quyidagi jadvalda har bir platforma va u xizmat qiladigan komponent keltirilgan.

Platforma	Asosiy vazifasi va rivojlantiradigan komponent
Moodle	O'quv marshrutini bosqichma-bosqich boshqarish; lingvistik komponent
Google Classroom	Topshiriq va fikr-mulohaza aylanmasi; kommunikativ va raqamli komponent

Quizlet	Terminlarni intervalli takrorlash; lingvistik komponent
Padlet	Guruh bo'lib atama xaritasini tuzish; madaniy komponent
Canva	Vizual taqdimot tayyorlash; kommunikativ va raqamli komponent

Amaliy topshiriqlar namunalari

Nazariy qoidalarni amaliyotga o'tkazish uchun quyidagi topshiriq turlari sinovdan o'tkazildi.

1-topshiriq. Atama xaritasi. O'quvchilar guruhlariga bo'linadi va Padlet muhitida bitta huquqiy atamaning uch qatlamli xaritasini tuzadi: ta'rif, ingliz huquqidagi qo'llanish namunasi, O'zbekiston qonunchiligidagi eng yaqin ekvivalent. Topshiriq lingvistik va madaniy komponentlarni birgalikda rivojlantiradi.

2-topshiriq. Sud majlisi fragmenti tahlili. Moodle kursiga joylashtirilgan 4-5 daqiqalik videofragment tinglanadi. O'quvchilar sudyaga murojaat shakllarini, e'tiroz bildirish formulalarini va nutq registrini yozib oladi. So'ngra ular O'zbekiston sud majlisidagi murojaat shakllari bilan qiyoslanadi.

3-topshiriq. Terminlar poygasi. Quizlet Live rejimida 20 ta huquqiy atama bo'yicha guruhli musobaqa o'tkaziladi. Har bir atama ta'rifi bilan emas, balki

kontekstdagi jumla bilan beriladi. Bu o'quvchini atamani mexanik yodlashdan qo'llash darajasiga o'tkazadi.

4-topshiriq. Qiyosiy WebQuest. O'quvchilarga bitta huquqiy institutni - masalan, iste'molchi huquqlarini himoya qilishni - uch mamlakat rasmiy manbalari asosida o'rganish topshiriladi. Natija Canva vositasida tayyorlangan ingliz tilidagi qisqa taqdimot shaklida himoya qilinadi. Topshiriq axborotni tanlash va tanqidiy baholash malakasini shakllantiradi.

5-topshiriq. Yozma qoralamaning bosqichma-bosqich tahriri. Google Classroom orqali o'quvchi huquqiy xulosa qoralamasini topshiradi. O'qituvchi matn ustida izoh qoldiradi, o'quvchi tuzatilgan variantni qayta yuboradi. Baholanadigan narsa yakuniy matn emas, balki tuzatishlar sifati.

Raqamli platformalardan foydalanish metodikasi

Yuridik litseylarda raqamli platformalardan foydalanish uch bosqichda amalga oshirilishi mumkin.

1. Tayyorlov bosqichi. Bu bosqichda o'quvchilarning boshlang'ich bilim darajasi aniqlanadi, raqamli platformalar tanlanadi va elektron resurslardan foydalanish ko'nikmalari shakllantiriladi. Bosqich odatda o'quv yilining birinchi ikki haftasini egallaydi. Platformalar to'plami shu davrda qat'iy belgilanadi: bir semestrda ikki-uch barqaror vositadan tizimli foydalanish ko'p sonli vositalarni epizodik qo'llashdan samaraliroq.

2. Asosiy bosqich. Ushbu bosqichda Moodle orqali nazariy bilimlar beriladi, Quizlet orqali huquqiy terminlar mustahkamlanadi, elektron huquqiy manbalar

tahlil qilinadi va virtual sud jarayonlari tashkil etiladi. Autentik manba sifatida Buyuk Britaniya Oliy sudining ochiq videoarxivi, Xalqaro sud qarorlari to'plami va yirik yuridik nashrlarning podkastlari xizmat qiladi. Autentik matn bilan ishlash Byram modelidagi kashf etish malakasini bevosita rivojlantiradi [1].

3. Yakuniy bosqich. Mazkur bosqichda o'quvchilarning bilimlari baholanadi, lingvomadaniy kompetensiya darajasi aniqlanadi va natijalar tahlil qilinadi. Baholash faqat test bilan chegaralanmaydi: raqamli portfolio, videoyozuvli nutq namunalari va o'zaro baholash formalari qo'llaniladi. Mezon sifatida CEFR hujjatining mediatsiya deskriptorlari ishlatiladi [3].

Yakuniy bosqichda lingvomadaniy kompetensiya darajasi quyidagi mezonlar bo'yicha aniqlanadi.

Daraja	Ko'rsatkichlar
Boshlang'ich	Asosiy huquqiy atamalarni taniydi, lekin kontekstda xato qo'llaydi; madaniy farqlarni sezmaydi
O'rta	Atamalarni to'g'ri qo'llaydi, registrni qisman farqlaydi; madaniy farqni tushuntira oladi
Yuqori	Registrni erkin tanlaydi, ikki huquqiy tizim tushunchalarini qiyoslaydi va tanqidiy baholaydi

Mezonlar CEFR hujjatining mediatsiya deskriptorlari asosida moslashtirilgan [3]. Har bir daraja uchun kamida uchta ish namunasi - yozma

matn, og'zaki chiqish yozuvi va guruh loyihasidagi hissa - talab qilinadi. Bu yondashuv baholashni bir martalik nazoratdan uzluksiz kuzatuvga o'tkazadi.

Natijalar va muhokama

Raqamli platformalardan foydalanish yuridik litsey o'quvchilarining lingvomadaniy kompetensiyasini rivojlantirishda quyidagi natijalarga olib keladi: xorijiy til o'rganishga bo'lgan qiziqish ortadi; huquqiy terminlarni o'zlashtirish samaradorligi oshadi; madaniyatlararo muloqot ko'nikmalari shakllanadi; mustaqil ta'lim olish faoliyati rivojlanadi; raqamli savodxonlik darajasi ko'tariladi.

Raqamli platformalar yordamida o'quvchilar real kasbiy vaziyatlarga yaqinlashtiriladi. Virtual sud jarayonlari, huquqiy debatlar va xalqaro huquqiy masalalar bo'yicha muhokamalar kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishga xizmat qiladi. Kuzatishlar shuni ko'rsatdiki, raqamli topshiriqlar joriy etilgan guruhlarda og'zaki muloqotga tayyorlik darajasi va atamalarni kontekstda qo'llash aniqligi sezilarli oshdi. Bu natija taxminiy baholash bo'lib, keng ko'lamli eksperimental tekshiruvni talab qiladi.

Raqamli muhitda o'qituvchining roli ham o'zgaradi. U bilim manbai bo'lishdan resurslarni tanlovchi, o'quv marshrutini loyihalovchi va o'quvchi faoliyatini moderatsiya qiluvchi mutaxassisga aylanadi. UNESCOning pedagoglar uchun AKT kompetensiyalari doirasida bu o'zgarish bilimlarni chuqurlashtirish va yaratish bosqichlari sifatida tavsiflanadi [4].

Alohida e'tibor talab qiladigan masala - raqamli vositalarning miqdori. Bitta mashg'ulotda beshdan ortiq platformadan foydalanish o'quvchining kognitiv yukini

oshiradi va diqqatni asosiy o'quv maqsadidan chalg'itadi. Vositalar to'plami o'quv yili boshida belgilanib, ularning ishlash tartibi o'quvchilarga bir marta batafsil tushuntirilishi lozim.

Baholash tizimi ham moslashtirilishi zarur. An'anaviy test lingvomadaniy kompetensiyani to'liq o'lchay olmaydi, chunki u madaniy jihatdan mos xulq-atvorni emas, balki bilim hajmini qayd etadi. Raqamli portfolio va videoyozuvli nutq namunalari bu bo'shliqni qisman to'ldiradi. Portfolioga o'quvchi semestr davomida bajargan atama xaritalari, taqdimotlar va yozma ishlarning tahrir tarixi kiritiladi.

Xorijiy tajriba ham shu xulosani tasdiqlaydi. Yevropa mamlakatlarining yuridik ta'lim muassasalarida raqamli platformalar mustaqil vosita sifatida emas, balki aralash ta'lim modelining tarkibiy qismi sifatida qo'llaniladi. Bunda nazariy material elektron shaklda oldindan beriladi, auditoriya vaqti esa munozara va nutqiy amaliyotga ajratiladi. Bu model litsey sharoitiga ham moslashtirilishi mumkin, chunki u qo'shimcha texnik xarajat talab qilmaydi.

Raqamli komponentning o'zi ham baholanadigan natija hisoblanadi. O'quvchi elektron manbaning ishonchliligini aniqlash, mualliflik huquqi talablarini hisobga olish va shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish qoidalarini bilishi lozim. Bu malakalar DigCompEdu hujjatida o'quvchi raqamli kompetensiyasining alohida yo'nalishi sifatida ajratilgan [5]. Amalda ular alohida dars mavzusi emas, balki har bir topshiriq shartining bir qismi sifatida shakllantiriladi.

Amaliyotdagi cheklovlar

Birinchi cheklov - internet infratuzilmasining notekis taqsimlanishi. Hududiy litseylarda kanal tezligining yetishmasligi videokonferensiya formatidagi mashg'ulotlarni cheklaydi. Yechim sifatida oflayn rejimda ishlaydigan materiallar to'plamini oldindan tayyorlash tavsiya etiladi.

Ikkinchi cheklov - yuridik yo'nalishga moslashtirilgan sifatli elektron resurslarning tanqisligi. Mavjud materiallarning aksariyati umumiy ingliz tiliga mo'ljallangan. Kasbiy yo'naltirilgan til ta'limi metodikasi bu tanqislikni bartaraf etish uchun o'qituvchining o'zi resurs yaratishini nazarda tutadi [10].

Uchinchi cheklov - autentik huquqiy matnlarning til jihatidan murakkabligi. Sud qarori matni ko'pincha C1 darajasiga to'g'ri keladi, litsey o'quvchisining darajasi esa odatda B1-B2 oralig'ida bo'ladi. Materialni bosqichma-bosqich moslashtirish, ya'ni qisqartirilgan va izohli variantlarni tayyorlash zarur.

To'rtinchi cheklov - akademik halollik masalasi. Sun'iy intellekt vositalari keng tarqalgan sharoitda o'quvchi tayyor matnni mustaqil ish sifatida taqdim etish xavfi mavjud [7]. Bu xavfni kamaytirish uchun baholash obyekti o'zgartiriladi: yakuniy matn emas, balki uni yaratish jarayoni - qoralamalar, tahrir bosqichlari va o'quvchi kiritgan tuzatishlar baholanadi.

Beshinchi cheklov - o'qituvchining vaqt resursi. Elektron kursni tayyorlash va uni doimiy yangilab borish an'anaviy darsga tayyorgarlikdan ko'proq vaqt talab qiladi. Bir semestrlik Moodle kursini to'liq to'ldirish taxminan 40-60 soatlik ish hajmini tashkil etadi. Bu yukni kamaytirish uchun litsey miqyosida umumiy resurslar bazasini yaratish va tayyor modullarni o'qituvchilar o'rtasida almashish amaliyoti joriy etilishi mumkin.

Xulosa

Raqamli platformalardan foydalanish yuridik yo'nalishdagi litsey o'quvchilarining lingvomadaniy kompetensiyasini rivojlantirishning samarali metodlaridan biridir. Moodle, Google Classroom, Quizlet, Padlet va Canva yordamida xorijiy til ta'limini kasbiy yo'nalishga moslashtirish, madaniyatlararo muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish hamda o'quvchilarni xalqaro huquqiy faoliyatga tayyorlash mumkin.

Raqamli texnologiyalar asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni o'quvchilarning bilim olish faolligini oshirib, zamonaviy yurist uchun zarur bo'lgan kommunikativ va raqamli kompetensiyalarni shakllantirishga xizmat qiladi. Ayni paytda samaradorlik platformaning o'zi bilan emas, balki uning aniq o'quv maqsadiga bog'lanishi bilan belgilanadi.

Kelgusi tadqiqotlar uchun istiqbolli yo'nalishlar: yuridik ingliz tiliga mo'ljallangan milliy raqamli platformani yaratish; lingvomadaniy kompetensiyani o'lchashning empirik metodikasini ishlab chiqish; autentik huquqiy matnlarni murakkablik darajasi bo'yicha tabaqalashtirilgan o'quv korpusiga birlashtirish.

Tadqiqot asosida quyidagi tavsiyalar ishlab chiqildi. Birinchidan, litsey miqyosida bir semestrda foydalaniladigan platformalar ro'yxatini rasmiy tarzda cheklab qo'yish - ikki asosiy va bitta yordamchi vosita bilan. Ikkinchidan, Quizlet to'plamlarini fanlararo tuzish, ya'ni ingliz tili va huquq asoslari o'qituvchilarining birgalikdagi ishi orqali shakllantirish. Uchinchidan, baholash mezonlarini semestr boshida o'quvchilarga yozma shaklda taqdim etish.

To'rtinchidan, o'qituvchilar uchun raqamli kompetensiyani oshirish moduli DigCompEdu doirasidagi darajalar asosida tashkil etilishi maqsadga muvofiq [5]. Beshinchidan, autentik huquqiy matnlarni murakkablik darajasi bo'yicha uch guruhga ajratib, har bir guruh uchun tayyor topshiriqlar to'plamini yaratish tavsiya etiladi. Bu ish natijasi litseyning umumiy resurslar bazasiga kiritiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Byram M. *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. - Clevedon: Multilingual Matters, 1997. - 124 p.
2. Kramsch C. *Language and Culture*. - Oxford: Oxford University Press, 1998. - 134 p.
3. Council of Europe. *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion Volume*. - Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2020. - 278 p.
4. UNESCO. *ICT Competency Framework for Teachers*. Version 3. - Paris: UNESCO, 2018. - 66 p.
5. Redecker C. *European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu*. - Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017. - 95 p.
6. Chapelle C.A. *Computer Applications in Second Language Acquisition*. - Cambridge: Cambridge University Press, 2001. - 215 p.

7. Holmes W., Bialik M., Fadel C. *Artificial Intelligence in Education: Promises and Implications for Teaching and Learning*. - Boston: Center for Curriculum Redesign, 2019. - 250 p.
8. O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentabrdagi O'RQ-637-son "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
9. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi PF-6079-son "Raqamli O'zbekiston - 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoni.
10. Dudley-Evans T., St John M.J. *Developments in English for Specific Purposes: A Multi-Disciplinary Approach*. - Cambridge: Cambridge University Press, 1998. - 301 p.